

La història de Sant Cugat màrtir

Primers anys

Segons la tradició, Cugat havia nascut al nord de l'Àfrica, a la ciutat de Scil·li prop de Cartago, on històricament hi havia una forta tradició cristiana abans del segle IV. També existeixen hipòtesis que la seva ciutat d'origen i naixement seria Cillium, a l'actual Tunísia. Cugat pertanyia a una família benestant i per tant, va poder gaudir d'una bona educació a Icosium. Durant la seva educació i creixement, es va inserir en la creença cristiana, convertint-se en un gran devot i seguidor.

Viatge a la península Ibèrica

A finals del segle III i commogut per les persecucions cristianes per part de l'emperador Dioclecià en terres imperials, va decidir embarcar-se amb el seu amic Feliu cap a terres hispanes. Un cop arribats a l'antiga Barcelona, els seus camins es van separar; Feliu es va adreçar a Girona on també sofrí martiri, en canvi Cugat es va quedar en les arcaïques terres barcelonines.

Durant la seva estada, va convertir un gran número de persones, fins el punt de cridar l'atenció de les autoritats

imperials que el van acabar empresonant. Fou fet presoner a un lloc proper a Barcelona a 8 milles romanes del camí de *Barcino a Egara* (Terrassa).

Turments i mort de Sant Cugat màrtir

Durant la seva estada a la presó, aquest va patir tota mena de turments i tots els suportà, donant inici a les llegendes recollides amb posterioritat en el Pasionari de l'Església Catòlica, com va esdevenir sempre amb la figura de molts altres sants. Aquestes dades fan molt dubtosa la separació entre la llegenda i la dada històrica.

Seguint el relat d'Aureli Prudenci, primer va ser condemnat a ser devorat per les feres, però aquestes no van voler atacar-li, sinó tot el contrari, perquè van acabar mansament tombades als seus peus. Totes les vegades que va ser condemnat a la foguera, les flames s'apagaven quan era conduït al pal. Finalment, un dels jutges que li van condemnar va ser empassat de sobte per la terra que es va obrir als seus peus quan transitava per la ciutat. Per fi, fartes les autoritats imperials que els turments no l'afectessin, van decidir treure'l de la ciutat i decapitar-lo al campament *Castrum Octavianum* l'any 304.

Sepultura a Sant Cugat

Malgrat que el martiri de Cugat té lloc a la ciutat de Barcelona, la llegenda situa el seu enterrament al lloc d'Octavià, on actualment trobem el Monestir que duu el seu nom. És plausible que un cristià ric portés el cos del sant fins aquest enclavament, que devia ser de la seva propietat, per donar al màrtir una tomba digna. En el segle V s'erigeix una aula funerària rectangular amb un annex de dues sepultures, on es creu que se li ret culte.

Per altra banda, una llegenda posterior, sense fonament històric, explica que dues cristianes provinents d'Iluro (Mataró), Juliana i Semproniana, varen enterrar el seu cos al lloc on havia estat mort; a conseqüència d'aquesta acció, elles també varen morir màrtirs.

En el segle X apareixen els primers textos que relaten que la mort del màrtir va tenir lloc a Sant Cugat, a l'antic Castrum Octavianum, i que les seves restes es localitzaven en aquest emplaçament. Sembla que la intencionalitat d'aquests textos és justificar la dispersió de les relíquies del Sant, legitimar la història del Monestir i de la del mateix martiri de Cugat.

Taula de Sant Cugat màrtir i el pintor flamenc Aine Bru

Un testimoniatge pictòric que representa la mort del sant és la taula de Sant Cugat, aquesta es trobava dins del retaule major de l'església del Monestir i exemplificava que els monjos del conjunt monàstic creien i compartien la història de les restes del Sant i la seva localització.

Com a dada curiosa, la pintura encarregada pels monjos l'any 1502 al pintor flamenc establert a Barcelona Aine Bru, conté un anacronisme, ja que reproduïx una escena impossible. En la pintura és possible observar un martiri del segle IV amb una arquitectura monàstica del 1500 (s. XVI), un salt temporal de mil anys de diferència. Encara tenint en compte aquest aspecte, la finalitat de la taula de Sant Cugat era molt efectiva, ja que consolidava el discurs i el martiri del Sant en l'emplaçament del monestir.

Una altra dada interessant sobre la taula, és l'adaptació dels personatges a l'època històrica i els esdeveniments que s'estaven vivint en el segle en qüestió. El Sant és reproduït com un home blanc i el botxí ha passat de ser un soldat romà a un home d'aspecte morisc amb turbant, fent referència a l'enemic de la cristiandat del segle XVI: els navegants turcs que piratejaven pel Mediterrani. D'igual manera, trobem una reproducció gairebé fotogràfica de l'arquitectura del Monestir en el 1500. A partir d'aquesta reproducció de caràcter fotogràfic del monestir en època medieval, ha permès observar l'evolució de l'arquitectura del conjunt monàstic durant els segles esdevenidors.

La taula original amb la pintura renaixentista es localitza en el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), encara que en el Monestir de Sant Cugat podem trobar una reproducció. Us recomanem ferventment la visita al Monestir de Sant Cugat per a acabar de conèixer la història del sant i el monestir, juntament amb l'admiració d'una arquitectura magnífica que conserva el millor claustre romànic d'Europa.

Fonts documentals:

Alba Rodríguez, conservadora de Museus de Sant Cugat
Domènec Miquel, historiador
Monestirs.cat
Mcnbiografias
Oficina turisme Sant Cugat:
<https://www.visitsantcugat.cat/sant-cugat-martir/>